

Sygnatura akt VI Ka 900/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **3 listopada 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Agata Gawron-Sambura

Protokolant Katarzyna Kajda-Broniewska

przy udziale przedstawiciela KMP w G. asp. sztab. K. K. (1)

po rozpoznaniu w dniu 3 listopada 2015 r.

sprawy **R. G. s. J. i W.,**

ur. (...) K.

obwinionego z art. 141 kw, art. 43' ust. 1 ustawy z dnia 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i art.65§ 2 kw

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 4 maja 2015 r. sygnatura akt II W 21/15

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej.

Sygn. akt VI Ka 900/15

UZASADNIENIE

Od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej z dnia 4 maja 2015r. apelację wywiódł obrońca obwinionego R. G., który zakwestionował orzeczenie w całości i zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę przedmiotowego orzeczenia, polegający na przyjęciu, że obwiniony dopuścił się inkryminowanych wykroczeń, podczas gdy prawidłowa analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego, prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż brak jest jednoznacznych dowodów dostatecznie uzasadniających twierdzenie, że obwiniony dopuścił się zarzucanych mu czynów;

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 4 k.p.w. poprzez uniemożliwienie obwinionemu prawa do obrony, pomimo usprawiedliwienia przez niego swojej nieobecności na terminie rozprawy w dniu 4 maja 2015r.;

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 4, 5§2, 7 kpk poprzez uwzględnienie jedynie okoliczności przemawiających na niekorzyść oskarżonego i całkowitym pominięciu okoliczności korzystnych dla niego, rozstrzygnięcie wszystkich nie dających się usunąć wątpliwości w niniejszej sprawie wyłącznie na niekorzyść obwinionego, jak również całkowicie dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego stojącą w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego jak również z zasadami logicznego

rozumowania. W związku z podniesionymi zarzutami skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie obwinionego od zarzucanych mu czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelacja okazała się zasadna w zakresie, w jakim musiała skutkować koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W pierwszym rzędzie należy odnotować podstawowe fakty i okoliczności, które determinowały tego rodzaju rozstrzygnięcie. A mianowicie:

R. G. w toku postępowania prowadzonego przez Policję, pozostając pod zarzutem popełnienia czynu z art. 43¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i inne, nie został przesłuchany i nie złożył wyjaśnień. Po zapadnięciu wyroku nakazowego z dnia 4 lutego 2015r. (k.16) obwiniony złożył sprzeciw (k.19). W konsekwencji, stosownym zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału, sprawa została skierowana do rozpoznania na rozprawie. Równocześnie, zarządzeniem z dnia 5 marca 2015r. obwiniony został wezwany na termin rozprawy wyznaczonej na dzień 4 maja 2015r. (k.23). Na rozprawę ów nie stawił się, będąc prawidłowo wezwanym (k. 40), wobec czego sąd orzekający, powołując się na przepis art. 71 § 4 k.p.w., postanowił przeprowadzić rozprawę zaocznie, stwierdzając, że obwiniony nie usprawiedliwił swej nieobecności i uznając przy tym, że jego udział w rozprawie nie jest konieczny (k.41).

Tymczasem, z ustaleń poczynionych na późniejszym już etapie ustalono, że właśnie w okresie od 27 kwietnia 2015r. do 25 maja 2015r. obwiniony był chory i przebywał na zwolnieniu lekarskim (k. 48). Obwiniony z powodu choroby nie mógł więc stawić się na rozprawę, stosownie do otrzymanego wezwania. Taki stan rzeczy powodował konieczność uznania, że gwarancje procesowe obwinionego, pomimo braku "winy" sądu w tym względzie, nie zostały zachowane, wobec przeprowadzenia postępowania dowodowego bez jego udziału.

Jest jednak i drugi powód, który także przemawiał za koniecznością takiego oto rozstrzygnięcia sądu ad quem.

W tym względzie należałoby przypomnieć w szczególności, że Prezes sądu wstępnie ocenia, czy udziału obwinionego na rozprawie nie należy uznać za obowiązkowy i jeśli podejmie taką decyzję, zarządzając zawiadomienie obwinionego o rozprawie, zarządza jednocześnie wezwanie go na tę rozprawę (vide T. Grzegorzczak, Komentarz do art. 65 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, LEX, stan prawny na 1 września 2012 r.).

Jak wspomniano, taką właśnie decyzję w sprawie podjął upoważniony sędzia, wydając wzmiankowane wyżej zarządzenie (k. 23). W piśmiennictwie trafnie podkreśla się przy tym, że podejmując decyzję o zawiadomieniu lub wezwaniu obwinionego, należy wziąć też pod uwagę, że zgodnie z treścią art. 71 § 4 k.p.o.w. wydanie wyroku zaocznego jest możliwe tylko wówczas, gdy obwiniony nie stawił się na wezwanie i nie usprawiedliwił swej nieobecności. Kiedy więc w aktach sprawy brak jest jego wyjaśnień, bardziej praktyczne jest wezwanie obwinionego do osobistego stawiennictwa. W praktyce obwinieni rzadko nadsyłają wyjaśnienia na piśmie, a wówczas, nie dysponując wyjaśnieniami obwinionego nawet w postaci stwierdzenia, że korzysta z prawa do odmowy wyjaśnień, sąd nie będzie mógł prowadzić postępowania zaocznie, jeżeli tylko zawiadomił obwinionego o terminie rozprawy (vide A. Skowron, Komentarz do art. 65 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, LEX, stan prawny na 8 czerwca 2010 r.).

W tej sprawie, jak wspomniano, obwinionego nie dość, że zawiadomiono, to także wezwano go na rozprawę, jak najbardziej zasadnie uznając, że jego obecność tym samym jest konieczna, choćby dlatego, że nie złożył on wcześniej wyjaśnień, ani też w żaden sposób nie oświadczył się w tym względzie. W pełni uprawnienie wywodzi się więc również nadto, że w takiej sytuacji rozprawę należy odroczyć, także wówczas, gdy mimo braku nadesłanego przez obwinionego usprawiedliwienia, zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że niestawiennictwo wynikało z przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn (por. H. Skwarczyński, Rozprawa pod nieobecność obwinionego w sprawach o wykroczenia, Monitor Prawniczy 2002/24 str. 1128).

Jak wspomniano, sąd pierwszej instancji w chwili orzekania wprawdzie nie znał przyczyny niestawiennictwa obwinionego, prawidłowo zawiadomionego o terminie rozprawy, jednakże skoro wcześniej prezes sądu (a w tym wypadku upoważniony sędzia) podjął decyzję o wezwaniu wymienionego na rozprawę, to w sytuacji nie dysponowania wyjaśnieniami z jego strony, stosownie do treści przepisu art. 71 § 4 k.p.o.w., wydanie wyroku zaocznego uznać należało za nieuprawnione. W ten sposób zaś doszło do tego rodzaju uchybienia przepisom postępowania, naruszających gwarancje procesowe obwinionego związane z jego prawem do obrony, że uchybienia te z powodzeniem mogły mieć wpływ na treść wyroku.

Dodać trzeba, że nieobecność obwinionego na rozprawie spowodowała, że sąd meriti dysponował tylko materiałem świadczącym na niekorzyść obwinionego, w ogóle nie zapoznał się z jego stanowiskiem procesowym, tym samym nie przeprowadził rzetelnego sprawdzenia wersji przedstawionej przez obwinionego, który jak wynika z przesłuchania przeprowadzonego na rozprawie odwoławczej popełnionym wykroczeniom przeczył, a także nie zdecydował się na zweryfikowanie tezy oskarżenia na podstawie innych dowodów mogących wesprzeć którąś z istniejących w sprawie racji. Słusznie wywodzi się zatem w apelacji, że zaskarżony wyrok został wydany po przeprowadzeniu przez Sąd postępowania dowodowego z rażącą obrazą przepisów postępowania, w szczególności przepisów 39 § 1 k.p.w. w zw. z art. 70 § 5 k.p.w. i art. 366 § 1 k.p.k. Nakładają one na sąd rozpoznający sprawę obowiązek wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy na podstawie zaoferowanych przez strony lub dopuszczonych z urzędu dowodów. Tego obowiązku Sąd Rejonowy nie dopełnił.

W aspekcie wyjaśnień obwinionego pochodzących z rozprawy odwoławczej, co do przebiegu inkryminowanego zajścia, wydaje się niezbędne ustalenie, czy omawiane zdarzenie zostało dostrzeżone przez osobę zatrudnioną w sklepie, w pobliżu którego jak twierdzą interweniujący policjanci obwiniony spożywał piwo. W przypadku pozytywnego ustalenia koniecznym będzie przeprowadzenie dowodu z zeznań takiego świadka, jako że ich zawartość informacyjna mogłaby mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia. Wedle wyjaśnień obwinionego miejsce zdarzenia jest monitorowane. Aczkolwiek Sąd II instancji jest w pełni świadomy znacznego upływu czasu od inkryminowanego zdarzenia, to jednak w obliczu kategorycznych wyjaśnień obwinionego negującego swoje sprawstwo, które oczywiście mogą być tylko przyjętą przez niego linią obrony, koniecznym będzie podjęcie stosowanych starań zmierzających do uzyskania zapisów z monitoringu, oczywiście jeśli nagrania są archiwizowane. Sąd winien ponownie przesłuchać obwinionego i świadków oskarżenia, w razie konieczności konfrontując ich wypowiedzi ze sobą. Bezpośrednia styczność z wszystkimi dowodami powinna ułatwić sądowi orzekającemu dokonanie prawidłowej ich oceny. Dopiero tak skompletowany i rozważony materiał dowodowy pozwoliłby Sądowi Rejonowemu z zachowaniem reguł postępowania ocenić go i orzec o winie lub niewinności

Powyższe uchybienia Sądu stanowiące rażące naruszenie przepisów postępowania, które wykazała apelacja, uzasadniają jej uwzględnienie i uchylenie zaskarżonego wyroku. Rozpoznając powtórnie sprawę, Sąd I instancji będzie miał na względzie uwagi dotyczące konieczności zagwarantowania obwinionemu możliwości osobistej obrony, chyba że z przysługującego mu uprawnienia sam zrezygnuje. Weryfikując stanowisko obwinionego odnośnie przebiegu zdarzenia, dokładnie wypyta go o jego przebieg, równie dokładnie przesłucha na tę okoliczność funkcjonariuszy Policji biorących udział w interwencji, co następnie skonfrontuje ze sobą we wzajemnym powiązaniu i – jeśli się uda zgromadzić – także z innym obiektywnym materiałem dowodowym. Nie przesądzając w niczym przyszłego rozstrzygnięcia przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadzi postępowanie dowodowe i rozważy wszystkie zgromadzone dowody oraz dokona ich wnikliwej oceny, zwracając szczególną uwagę na konieczność zintensyfikowania czynności w tej sprawie z uwagi na krótki termin przedawnienia karalności w przypadku wykroczeń.